

SXEDIO.85E

23.10.1931: ΓΛΑΦΥΡΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΛΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΠΕΛΑΣΗΣ ΤΩΝ ΘΕΟΦΑΝΗ ΤΣΑΓΓΑΡΙΔΗ, ΘΕΟΦΑΝΗ ΘΕΟΔΟΤΟΥ, ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΟΛΟΚΑΣΙΔΗ ΚΑΙ **ΤΟΥ** ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΥΚΚΩΤΗ

Ο Θεοφάνης Τσαγγαρίδης ήταν ένα από τα μέλη της Πολιτικής Οργάνωσης που συνελήφθησαν από τους Βρετανούς και εξορίστηκαν μετά την εξέγερση της **21ης Οκτωβρίου 1931**.

Ο Τσαγγαρίδης ήταν ένας από τους λίγους που δημοσίευσε το ημερολόγιο του (Ημερολόγιο ενός εξορίστου Αθήνα **1948**) στο οποίο περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια τη στιγμή της σύλληψης του μέχρι και τη μεταφορά του στο σκάφος **London** που τους μετέφερε στην εξορία.

Εγραψε ο Τσαγγαρίδης:

"Ήταν Παρασκευή νύχτα, **23 Οκτωβρίου 1931**.

Ο κόσμος από τη συμμετοχή του στην πάνδημη κηδεία του πρώτου θύματος της Εθνικής εξεγέρσεως του Ονουφρίου Κληρίδη, τραβήχτηκε στα σπίτια του. Από νωρίς οι ζαπτιέδες είχαν βγει και πρόσταζαν να μην κυκλοφορήσει κανένας. Γι' αυτό μόλις σουρούπωσε, η Λευκωσία σχεδόν ερημώθηκε. Μόνο μερικοί τολμηροί ή καθυστερημένοι κυκλοφορούσαν στα απόμερα στενά της πόλης.

Από νωρίς μαζεύτηκα κι' εγώ στο σπίτι μου, μια μικρή μονοκατοικία πίσω από την οδό Λήδρας, όπου έμενα με τον αδελφό μου. Όπως ήμουν κουρασμένος γρήγορα τραβήχτηκα στο κρεβάτι μου και δεν άργησε να με πάρει ο ύπνος. Πόσο ήταν ευχάριστος και ζωογόνος ο ύπνος εκείνος ύστερα από τον σωματικό κάματο και τις αλησμόνητα συγκλονιστικές συγκινήσεις των δύο προηγούμενων ημερών. Θάθελα να κοιμόμουν όλη τη νύκτα κι όλη την άλλη μέρα συνεχώς.

Αλλά όμως εκέλευεν ο Σερ Ρόναλτ Στορρς, ο κυβερνήτης της μαρτυρικής μας πατρίδας, κυβερνήτης που δεν τον προσκαλέσαμε ούτε τον διαλέξαμε.

Μέσα στον γλυκόν αυτό ύπνο, ακούω σαν από μακριά πολύ μακριά, σαν σ' όνειρο, κτύπους. Για μια στιγμή νομίζω πως με καλούν με το όνομά μου.

Δεν δίνω σημασία και μισοκοιμισμένος γυρίζω στ' άλλο πλευρό.

Οι κτύποι όμως συνεχίζονται πιο δυνατοί. Ακούω πιο καθαρά το όνομά μου. Σηκώνομαι κι ανοίγω το παράθυρο, που έβλεπε στο δρόμο και ρωτώ:

- Ποιός είναι; Τι θέλετε;

- Εγώ είμαι, απαντά κάποιος.

Σκύβω από το παράθυρο καθώς το άνοιξα και βλέπω τρεις ζαπτιέδες μπρος στη εξώθυρα. Ανάμεσα τους γνώρισα ευθύς τον πασίγνωστο χαφιέ Τσέστον. Κατάλαβα αμέσως τον σκοπό της απρόοπτης νυχτερινής επίσκεψης.

Εναρωτώ:

- Τί θέλετε;

- Εσύ δεν είσαι ο κ. Θεοφάνης Τσαγγαρίδης, ρωτάει ο Τσέστον.

- Μάλιστα.

- Ο ίδιος, ξαναρωτά.

- Ολόκληρος, καθώς βλέπεις.

- Σας παρακαλεί ο κ. Αστυνόμος να ρθείτε να πάμε μια στιγμή στην Αστυνομία για μια κατάθεση.

- Να πείτε στον κ. Αστυνόμον ότι νύχτα ώρα δεν μπορώ να τρέχω στις αστυνομίες και μόλις ξημερώσει, όπως ορίζει ο νόμος, θα ρθώ. Και συγχρόνως έκλεισα το παράθυρο.

Πήγα στο δωμάτιο του αδελφού μου. Κοιμόταν. Δεν είχε ακούσει τους κτύπους... Φροντίζοντας να κρατήσω την ψυχραιμία μου για να μην τον ξαφνιάσω, του φωνάζω:

- Οδυσσέα, Οδυσσέα, ξύπνα, ήρθαν να με συλλάβουν.

Πετάγεται αλαφιασμένος από το κρεβάτι του και αγουροξυπνημένος με ρωτά με αγωνία:

- Τώρα, τι θα κάνουμε; Θα παραδοθείς;

- Φυσικά θα παραδοθώ. Τί να καμώ. Να σας πάρω

και σας στο λαιμό μου έτσι άσκοπα;

Πιο δυνατά συνεχίστηκαν στην πόρτα τα χτυπήματα. Ήταν φανερό πως προσπαθούσαν να σπάσουν την πόρτα μας.

Το ρολόϊ που ήταν στο κομμοδίνο έδειχνε **3.10**.

Ο αδελφός μου με κυτάζει σιωπηλός με ματιές αγωνίας. Εγώ καθισμένος ημίγυμνος στην άκρη του κρεβατιού του, τον κυτάζω με στοργή. Είναι οι στιγμές που δε λαλεί η γλώσσα και μιλά η ψυχή.

Τ'αδιάκοπα βάνουσα χτυπήματα με ξαναφέρνουν στην πραγματικότητα. Ξανανοίγω το παράθυρο και τους φωνάζω με οργή τώρα πια:

- Τι τρόπος είναι αυτός; Ντροπή σας. Σας είπα μόλις γεννηθεί ο ήλιος, όπως ορίζει ο νόμος, θα ρθω στην αστυνομία. Τι άλλο θέλετε;

- Δεν ήξερα πως την ίδια νύχτα είχε δημοσιευτεί το διάταγμα περί Αμύνης των αποικιών (στρατιωτικός νόμος) που καταργούσε το οικογενειακόν άσυλο.

Τότε ο χαφιές Τσέστος με το μελιστάλαχτο ύφος του προδότη μου λέγει παρακλητικά:

- Κατέβα, κ. Τσαγγαρίδη, να σου δώσουμε την κλήση και να φύγουμε.

Πίστεψα και δεν πίστεψα πως θα μούδιναν κλήση. Πάντως, όμως, για να δώσω και μια διέξοδο έτσι όπως ημίγυμνος, άναψα το φως της σκάλας και κατέβηκα να ανοίξω την εξώθυρα.

Πριν καλά, καλά, προφτάσω ν' ανοίξω την πόρτα, εισορμήσανε στο σπίτι καμμιά δεκαριά πάνοπλοι άγγλοι στρατιώτες.

Με αρπάζουν άλλος από τα χέρια, άλλος από τα πόδια, κι άλλος μου βούλωσε το στόμα.

Δεν είχα δει τους στρατιώτες όταν άνοιξα το παράθυρο, γιατί ήταν κρυμμένοι πίσω από τους τοίχους ενός μισοτελειωμένου σπιτιού, απέναντι στο δικό μου, που τότε ακόμη χτιζόταν. Πρόφτασα και τους είπα:

- Σταθείτε. Τι τρόπος είναι αυτός; Δεν είμαι

κανέναν ληστή.

Ο Τσέστος διατάσσει ένα μελαψό Τούρκο ζαπτιέ:

- Βάλτου βρε, γλήγορα τους κελεψιέδες (χειροπέδες).

Στη βία τους πάνω, τόσοι ένοπλοι να συλλάβουν έναν άοπλο και να τον αχρηστεύσουν, μου γδάρανε τα χέρια βάζοντας μου τις χειροπέδες. Είναι η βία του δειλού που γίνεται βάνουσος όταν καταλάβει πως ο αντίπαλος του είναι αδύνατος.

Μόλις μου πέρασαν τα σίδηρα στα χέρια μ' άφησαν να πατήσω πάνω στη γη. Τότε είδα τους στρατιώτες που είχαν μπει στο σπίτι νάχουν στραμμένα τα γεμάτα όπλα τους προς τις πόρτες των δωματίων του ισογείου και στη σκάλα. Την ίδια στιγμή είδα τον αδελφό μου να προσπαθεί να κατέβει τη σκάλα για να μου δώσει τα ρούχα μου. Μόλις τον είδαν οι στρατιώτες έθεσαν νευρικά τα όπλα "επί σκοπόν" έτοιμοι να πυροβολήσουν.

- Πες του, μου λέγει ο Τσέστος, να μη κινηθεί γιατί θα τον πυροβολήσουν.

- Στάσου, Οδυσσέα, του φωνάζω, μην κατέβεις γιατί θα σε σκοτώσουν. Δεν πειράζει πάω γυμνός. Η ντροπή είναι δική τους.

Δεν πρόφτασα να αποτελειώσω τα λόγια μου αυτά και μ'έσυραν στον δρόμο όπου στο μεταξύ είχαν έρθει δυο αυτοκίνητα

Γρήγορα, γρήγορα με σκέπασαν με μια στρατιωτική κουβέρτα, μ' άρπαξαν στα χέρια και με πέταξαν σ' ένα από τ' αυτοκίνητα. Όπως ήμουν τυλιγμένος στην κουβέρτα προσπάθησα ψηλαφώντας να κάτσω στο κάθισμα. Με μια όμως γερή κλωτσιά στο πλευρό και με μια γροθιά στο κεφάλι με έρριξαν χάμω, στο δάπεδο, του αυτοκινήτου που ήταν για τα πόδια... Οι στρατιώτες κάθισαν στο κάθισμα έχοντας με υποπόδιο. Δεν ξεχνούσαν όμως να με κλωτσούν και με σφιγμένα δόντια να ωρύωνται "φάκιγκ γκρηκ".

Όπως ήμουν κουκουλωμένος μεσ' στην σωτηρίαν εκείνη κουβέρτα, που με προστάτευε από τις κλωτσιές

και τις υποκοπανιές, καταλάβαινα περίπου το δρόμο που ακολουθούσε το αυτοκίνητο. Προχωρήσαμε πρώτα ίσα προς το τείχος έπειτα στρέψαμε αριστερά, ξεναστρέψαμε δεξιά και σε λίγο τ' αυτοκίνητο σταμάτησε. Ακούω ν' ανοίγουν οι πόρτες και οι στρατιώτες να καταβαίνουν. Με σύρανε έξω από τ' αυτοκίνητο και με στήσαν όρθιο στο δρόμο. Μου βγάζουν και την κουβέρτα.

Βρισκόμαστε στο άνοιγμα Χατζησάββα στο σημείο ακριβώς που διασταυρώνεται η οδός Λήδρας με την οδό του τείχους. Πολλοί λαμπτήρες που είχαν μπει φαίνεται, αργά το βράδυ, χύνουν άπλετο φως τριγύρω... Αναγνωρίζω πολλούς άγγλους υπαλλήλους, άλλους με στρατιωτικά και άλλους με πολιτικά, ένοπλους που μαζί με τους στρατιώτες φρουρούσαν το μέρος.

Ο αξιωματικός που διεύθυνε το απόσπασμα κάτι διαστάζει.. Αμέσως δυο στρατιώτες περνούν τα χέρια τους στα μπράτσα μου. Δυο άλλοι τοποθετήθηκαν μπροστά μου, άλλοι δυο πίσω μου. Ετσι συμπληρώθηκε η... κουστωδία. Πόσο μεγάλος εγκληματίας θα είμαι άραγε; Πόσο επικίνδυνος;

Τόσο μεγάλο έγκλημα είναι να ποθείς να ζητάς και ν' αγωνίζεσαι για την ελευθερία της γης σου;

Ξεκινήσαμε. Προχωρήσαμε από στενό- μόλις ενάμισυ μέτρο- διάδρομο του συρματοπλέγματος στην οδό που πάει προς το γυμναστήριο.

Μου είχε για γίνει πεποίθηση πως θα με πήγαιναν στις Κεντρικές Φυλακές Λευκωσίας.

Ομως δεν προχωρήσαμε, παράδοξο, προς τις Φυλακές. Πήγαμε αριστερά, κατά την Κυπριακή Βιβλιοθήκη. Λίγο πιο πέρα ήταν σταθμευμένο ένα λεωφορείο από κείνα που κάναν τότε την συγκοινωνία Λευκωσίας- Στροβόλου. Ηταν στραμμένο προς το μέρος του Λεπροκομείου.

Αρχίζω να απορώ. Πού με πάνε;

Δεν μ'έχουν βέβαια για τις Κεντρικές Φυλακές. Το λεωφορείο δεν έχει διεύθυνση προς αυτές. Με πάνε κάπου αλλού. Να ρωτήσω πού; Ηταν ανώφελο... Εσφιξα τα

δόντια, σήκωσα αγέρωχα το κεφάλι και προσπάθησα μετά τις πρώτες βίαιες σκηνές να γίνω κύριος του εαυτού μου. Πραγματικά η πρώτη εντύπωση πέρασε, κυριάρχησα στα νεύρα μου και ξανάγινα ψύχραιμος.

Ήμουν πια έτοιμος. Μπορούσα ν' αντιμετωπίσω μ' εγκαρτέρηση και θάρρος το κάθε τι. Ποια άλλα όπλα διαθέτει ένας ανίσχυρος που μάχεται για το δίκαιο;

Φτάσαμε στο λεωφορείο. Εκεί ένας από τους συνοδούς στρατιώτες μ' έσπρωξε σ' αυτό. Κρατώντας με σφιχτά από τον ώμο, με μια βιαίη κίνηση μ' ανάγκασε να καθήσω στο δάπεδο του λεωφορείου.

Με κουκούλωσαν ξανά στην κουβέρτα καθώς ήμουν χάρω σταυροποδι, με τα χέρια στα σίδερα. Μου τσούζει πολύ η γρατσουνιά που μου έκαμε στο αριστερό χέρι ο Τούρκος ζαπτιές βάζοντας μου τις χειροπέδες. Σηκώνω το χέρι και με τα χείλη πιπιλλώ τη γρατσουνιά. Το σάλιο γλυκαίνει τον πόνο.

Η μηχανή του λεωφορείου δουλεύει, μ' αυτό δεν ξεκινά.. Οι στιγμές μου φαίνονται χρόνια και τα λεπτά αιώνες. Αστραπές περνούν οι σκέψεις από το μυαλό μου. Σε τέτοιες περιστάσεις ο άνθρωπος φαντάζεται τις πιο τραγικές συνέπειες και δίνει απαισιόδοξη ερμηνεία και στις πιο ασήμαντες λεπτομέρειες.

Σίγορσα, λέω, δεν με πάνε στις φυλακές. Το αυτοκίνητο είναι στραμμένο προς το Λεπροκομείο. Εκεί υπάρχουν ρεματιές κατάλληλες για θανατικές εκτελέσεις. Μ' έχουν λοιπόν, για εκτέλεση "προς παραδειγματισμό". Ω χίλιες φορές καλύτερος ο λεβέντικος θάνατος με βόλι, από την εξευτελιστική κρεμάλα που συνηθίζουν οι Εγγλέζοι.

Μάταια τεντώνω το αυτί μου ν' ακούσω κάτι. Απόλυτη σιωπή, κ'όλο που σαν μ' έριχναν στο λεωφορείο είχα δει πως στους πλευρικούς ξύλινους πάγκους του λεωφορείου ήταν καθισμένοι Αγγλοι στρατιώτες.

Μα γιατί δεν κινάμε, γιατί δεν με πάνε μια ώρα αρχίτερα εκεί που με προορίζουν; Τι καρτερούν και μου παρατείνουν την αγωνία;

Να όμως τώρα. Θόρυβος, ανησυχία, βαρειοί βηματισμοί.

Ακούω βογγητά. Αισθάνομαι πως κάποιον περνούν δίπλα μου. Ο νεοφερμένος σύντροφος σα να φροντίζει να ταχτοποιηθεί. Στην προσπάθεια του σκοντάφτει απάνω μου.

- Σιγά, φωνάζω, πέσατε απάνω μου.

Τρομαγμένος ο νεόφερτος από τη φωνή που δεν περίμενε να βγει από ένα μπόγο, ακούγεται να λέγει:

- Παναϊά μου, έχει άνθρωπο δαμέσα.

- Ναι εγώ είμαι ο Τσαγγαρίδης.

- Εσύ είσαι, Θεοφάνη;

- Ναι, Εσύ ποιος είσαι;

- Ο Κολοκασίδης ο Θεόδωρος. Μα γιατί μας ετύλιξαν σ' αυτές τις μπατανίες;

- Ε τι να κάνουμε Θεόδωρε μου. Τώρα είμαστε στα χέρια τους. Ο,τι θέλουν θα μας κάμουν.

Με μια κλωτσιά στα πλευρά, κάποιος ευάγωγος από την κουστωδία, μας επιβάλλει σιωπή. Τώρα όμως η σιωπή δεν είναι τόσο αγωνιώδης, όπως πριν, που ήμουνα μονάχος. Ο,τι κι' αν πάθω θα το πάθω μ' άλλονε μαζί. Η Κυπριακή παροιμία λέει πως "με τους πολλούς ο θάνατος είναι γλυκύς".

Δεν αναρωτιέμαι πια γιατί δεν ξεκινάμε, μ' όλο που η μηχανή βρίσκεται σε κίνηση. Βέβαια περιμένουμε κι άλλους.

Ακούονται βαρειά στρατιωτικά βήματα και κάποιος ανεβαίνει στο λεωφορείο.

- Οχι εκεί. Καθίστε κάτω, ακούεται μια προσταγή.

- Καλά, τώρα να φορέσω τα ρούχα μου, απαντά ο νέος σύντροφος.

Αναγνωρίζω τη φωνή του Θεοφάνη Θεοδότου. Δεν κρατήθηκα πια, κι ας είχα φάει κλωτσιά για να σωπάσω πριν δύο λεφτά.

- Καλημερα κ. Θεοδότου, φωνάζω. Εδώ μαζί είμεθα πάλιν.

- Βρε, είναι άνθρωπος εκεί. Ποιος είσαι;

Ο Τσαγγαρίδης και δίπλα μου ο Κολοकाσίδης ο Θεόδωρος.

- Γιατί τους έχετε σκεπασμένους τους ανθρώπους, διαμαρτύρεται ο Θεοδότου. Ξεσκεπάστε τους.

Δεν περίμενα άλλο. Μια που κατάλαβα πως ήταν κι άλλοι ασκέπαστοι, μπόρεσα να λευτερώσω το πρόσωπο μου από την κουβέρτα, κι ας ήταν στις χειροπέδες σφιγμένα στα χέρια μου. Το ίδιο έκαμε κι ο Κολοκασίδης. Κανείς φρουρός δεν είπε τώρα τίποτα.

Προς το μέρος που ακούστηκε η φωνή, βλέπω τον Θεοδότου όρθιο, να προσπαθεί να φορέσει το φράκο του που του είχε φέρει ένας ζαπτιές. Αυτό βρήκαν στην κρεβατοκάμαρά του σαν τον πιάσανε, γιατί αυτό φορούσε στην κηδεία του Ονουφρίου Κληρίδη, την προηγούμενη μέρα. Όταν τον πιάσαν δεν του δώκαν καιρό να ντυθεί.

Ακριβώς πίσω μου βλέπω τον προθιερέα της Φανερωμένης Διονύσιον Κυκκώτην. Καθισμένος σταυροπόδι στο δάπεδο του λεωφορείου γαλήνιος και σεμνός σώπαινε. Δεν είχε γίνει θόρυβος όταν τον φέρανε, όπως είχε γίνει με τους άλλους. Τον φέραν δίπλα μας, μετά τον Κολοκασίδη, χωρίς να τον νοιώσουμε.

Κυτταζόμαστε με φτιαχτά χαμόγελα. Φροντίζαμε να κρύψουμε τις ανήσυχες σκέψεις που μας έρχονταν στο μυαλό.

Τώρα όμως νέος θόρυβος ακούεται. Ένας στρατιώτης σπρώχνει βάνουσα στο λεωφορείο τον Γεώργιο Χατζηπαύλου και τον υποχρεώνει να καθίσει δίπλα μας.

Δεν καρτερούσαμε άλλον πια.

Δίνεται αμέσως διαταγή να ξεκινήσουμε. Κανείς δεν μιλά.

Όμως τα μάτια, στην ψυχή μας- είναι διάχυτη η αγωνία.. Πού μας πάνε;

Το λεωφορείο κάνει πίσω, έπειτα μπρος και μπαίνει στο δρόμο που πάει στο Γυμναστήριο. Σε λίγο

στρίβει αριστερά και μπαίνει στην οδό Λάρνακος.

Τότε κάποιος έλυσε τη σιωπή.

- Πού πάμε, παιδιά, ρώτησε

- Ε, πού αλλού, ή για εκτέλεση ή για φυλακή.

- Μα απ' εδώ είναι οι φυλακές;

- Πως είναι λέγει ο Χατζηπαύλου, είναι οι ανήλικες φυλακές του Πύργου του Οθέλλου στην Αμμόχωστο.

Μ' αυτές τις λίγες κουβέντες ανακτήσαμε απόλυτα την ψυχραιμία μας. Κυτιάζαμε μ' απάθεια τώρα τους άγγλους στρατιώτες που κάθονταν στους δυο πλευρικούς πάγκους του λεωφορείου. Ανάμεσα στα πόδια τους κρατούσαν σφιχτά τα ντουφέκια. Ορθιος στο πίσω μέρος του λεωφορείου στεκόταν ο αξιωματικός τους, έτοιμος. Απέναντι του, δίπλα στον σωφέρ, ήταν ο Μουσταφά -μουλλαζίμης, και οι ζαπτιέδες τέσσερις πέντε νομίζω, ήταν άοπλοι, γιατί δεν είχαν, φαίνεται οι αρχές εμπιστοσύνη στη νομιμοφροσύνη τους.

- Δε βαριέσαι, ότι είναι να γίνει, ας γίνει εμείς θα το αντιμετωπίσουμε παλληκαρίσια, είπε κάποιος.

- Εμπρος, ένα τραγούδι.

Αρχίσαμε όλοι να τραγουδούμε, μαζί κι ο Διονύσιος

Είμαι Ελλην, το καυχώμαι, ξέρω την καταγωγήν μου,

κι' η ελληνική ψυχή μου ελευθέρα πάντα ζη.

Των εχθρών μισώ τα δώρα, δεν τα θέλω ας τα κρατούνε,

τους μισώ κι' ας με μισούνε, προτιμώ την φυλακή.

Ο γέρο- Θεοδότου, μερακλώθηκε στα σωστά και βάλθηκε να πει το "γέρο- Δήμο. Μαζί του κι εμείς και ιδίως ο πιο καλλίφωνος μας, ο Κολοκασίδης.

Ο άγγλος αξιωματικός κάλεσε το μουλλαζίμη και του ζήτησε να μεταφράσει τα τραγούδια. Φαίνεται πως δεν του άρεσαν και πολύ... Κάθε λίγο γύριζε και

μας κυττούσε αγριωπά.

Σύντομα μας επιβιβάζουν σε μια ατμάκατο που περίμενε κει υπ' ατμόν.

Με καλωσύνη μας δίνουν οι ναύτες τα χέρια για να μας βοηθήσουν. Ντροπιασμένοι παρακολουθούν την ιπποτική συμπεριφορά των ναυτών συμπατριωτών τους οι στρατιώτες- εκείνοι μας είχαν φιλοφρονήσει με κλωτσιές και υποκοπανιές...Πόση διαφορά.

Οι ναύτες δεν είναι βασανιστές. Δεν έζησαν τη ζωή του δικτατορίσκου στις αποικίες. Έχουν μέσα τους αγνή ανθρωπιά. Η άνιση πάλη τους με τις φουρτουνιασμένες θάλασσες- αυτή δεν είναι και του λαού μας η πάλη τους μάλαξε τη ψυχή.

Μας δέχτηκαν λοιπόν σαν ναυαγούς, όπως τους διδάσκουν της ναυτικής ζωής τα θέσμια. Κι είμαστε αληθινοί ναυαγοί εκείνη την ώρα. Ναυαγοί μιας βαρκούλας που αρμένιζε πάνω στο μανιασμένα κύματα ολομόναχη προς το γαλήνιο λιμάνι της ελευθερίας.

Βούλιαξε η βαρκούλα μας, η καλή μικρή βαρκούλα των ελπίδων μας. Μάζεψαν εμάς τους ναυαγούς της. Μα το ταξείδι δεν μπορεί να γίνει κάποια μέρα. Άλλες βαρκούλες θα βρεθούνε κι άλλες έτσι που κάποια μέρα μια απ' όλες σίγουρα θα φτάση στο ποθητό ακάματο λιμάνι.

Στην ατμάκατο μου δίνουν το σακκάκι και το παντελόνι μου. Τα φυλάγανε με πρόστυχη κακεντρέχεια μέσα στο λεωφορείο τόσες ώρες και δε μου τα δίναμε, και μ' άφησαν να ξεπαγιάσω.

Η ατμάκατος πλευρίζει τη σκάλα του καταδρομικού Λονδίνον (**London**). Στο κατάρτι του κυμάτιζε το σήμα του αρχηγού της ναυτικής μοίρας που είχε στείλει η Κυβέρνηση για να καταστείλει το σήκωμα του κυπριακού λαού.

Ανεβαίνουμε τις πανύψηλες σκάλες του καταδρομικού σιωπηλοί.

Λίγο πιο πέρα από τη σκάλα, στο κατάστρωμα στέκεται ο διοικητής Λάρνακος Σάρριτζ, γνωστός για τα μισελληνικά του αισθήματα, μαζί μ'έναν αξιωματικό του καταδρομικού, Μας περιμένει

χαμογελώντας. Περνώντας από μπροστά του
αποστρέψαμε όλοι το πρόσωπο επιδεικτικά.